

Bruselj, 15.12.2020
COM(2020) 809 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Uredbe (ES) št. 762/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o predložitvi statističnih podatkov o ribogojstvu s strani držav članic in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 788/96

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Uredbe (ES) št. 762/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o predložitvi statističnih podatkov o ribogojstvu s strani držav članic in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 788/96

1 OZADJE

Komisija (Eurostat) zbira statistične podatke o ribogojstvu na podlagi Uredbe (ES) št. 762/2008 Evropskega parlamenta in Sveta¹. V členu 11 Uredbe je določeno, da mora Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu vsaka tri leta predložiti poročilo o kakovosti in relevantnosti statističnih podatkov, ki so jih sporočile države članice. V poročilu mora biti tudi analizirana stroškovna učinkovitost sistema za zbiranje podatkov in morajo biti natančno opredeljene vse dobre prakse, s katerimi bi se lahko zmanjšala delovna obremenitev držav članic ter zagotovili uporabnejši in bolj kakovostni podatki.

Uredba se uporablja za države članice, Združeno kraljestvo v prehodnem obdobju po izstopu iz EU ter Norveško, Islandijo in Lihtenštajn (velja za EGP). Luksemburg in Lihtenštajn nimata tržne ribogojne proizvodnje, zato sta izvzeta iz obveznosti sporočanja podatkov.

To poročilo temelji zlasti na poročilih o kakovosti ribogojstva, ki so jih poslale države članice. Eurostat je analiziral tudi podatke o ribogojstvu za obdobje 2017–2018. Evropski statistični sistem je zagotovil informacije o skupnih stroških zbiranja podatkov. Zato so v tem poročilu ocenjene pravočasnost, popolnost, doslednost, dostopnost in zaupnost podatkov na splošno. Obravnavata pa se tudi breme zaradi postopka zbiranja podatkov in njegova stroškovna učinkovitost.

Komisija je prejšnji ocenjevalni poročili o statistiki ribogojstva, predloženi na podlagi Uredbe (ES) št. 762/2008, sprejela junija 2015² (za podatke za obdobje 2011–2013) in decembra 2017³ (za podatke za obdobje 2014–2015). To poročilo zajema podatke za obdobje 2016–2018.

Eurostat je leta 2018 začel izvajati projekt za racionalizacijo in poenostavitev evropske statistike o ribištvu. Sestavljen je iz ocene zadnjih statističnih podatkov o ribogojstvu, ulovu in iztovarjanju ter prihodnjih možnosti politike in morebitne prihodnje zakonodaje. Ocena, ki je zajemala tudi delovanje Uredbe (ES) št. 762/2008 o ribogojstvu, je bila zaključena leta 2019, ocena učinka pa je bila začeta leta 2020.

¹ Uredba (ES) št. 762/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o predložitvi statističnih podatkov o ribogojstvu s strani držav članic in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 788/96 (UL L 218, 13.8.2008, str. 1).

² Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju Uredbe (ES) št. 762/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o predložitvi statističnih podatkov o ribogojstvu s strani držav članic in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 788/96 (COM(2015) 297 final).

³ Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju Uredbe (ES) št. 762/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o predložitvi statističnih podatkov o ribogojstvu s strani držav članic in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 788/96 (COM(2017) 747 final).

2. GLAVNE UGOTOVITVE

Eurostat si prizadeva za nenehno izboljševanje kakovosti in razpoložljivosti evropske statistike. Zavezal se je tudi k zmanjšanju bremena za države članice in respondente. Zato projekt o racionalizaciji in poenostavitvi evropske statistike ribogojstva proučuje način zbiranja zadnjih podatkov in pripravlja strategijo, da bo statistika ribogojstva bolj ustrezala svojemu namenu. S projektom se zagotavlja usklajevanje s statističnimi podatki, zbranimi v skladu z Uredbo (EU) 2017/1004⁴, in večja usklajenost s standardnim vprašalnikom o ribogojstvu, ki ga priporoča koordinacijska delovna skupina za statistiko ribištva⁵. Konec leta 2019 je bil dosežen prvi mejnik projekta, tj. dokončati oceno evropske statistike ribištva, ko je bil pripravljen delovni dokument služb Komisije o oceni⁶.

2.1 Pravočasnost in popolnost

2.1.1 Pravočasnost

Večina držav članic je v zadnjih letih upoštevala roke za predložitev podatkov. Tretjina od njih pa jih je nekaj naborov podatkov poslala po roku. V večini primerov je bila zamuda razmeroma majhna. Vendar je Eurostat sprejel ukrepe za iskanje rešitev s Francijo in Italijo, ki sta podatke večkrat poslali zelo pozno, zlasti za referenčno leto 2016.

Eurostat je podatke objavil takoj po njihovi potrditvi. Veljavni podatki so v njegovi javni podatkovni zbirki običajno na voljo do konca marca v letu po roku. Podatki se lahko revidirajo kadar koli med letom.

Po mnenju Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) so za njene potrebe glede poročanja roki iz Uredbe (ES) št. 762/2008 za šest mesecev prepozni, zato je potekalo vzporedno zbiranje podatkov iz držav.

2.1.2 Popolnost

Glavni nabor podatkov o ribogojstvu (proizvodnja v ribogojstvu) je bil razmeroma popoln. Sčasoma je postal popolnejši. Številni podatki na žalost ostajajo zaupni, saj je sektor zelo specializiran.

Nabor podatkov o strukturi sektorja ribogojstva, ki se zbira vsaka tri leta, je bil zbran leta 2017. V zvezi s tem naborom so se pojavili resni pomisleki glede njegove uporabnosti, saj poročevalske

⁴ Uredba (EU) 2017/1004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o vzpostavitvi okvira Unije za zbiranje, upravljanje in uporabo podatkov v ribiškem sektorju in podporo znanstvenemu svetovanju v zvezi s skupno ribiško politiko ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 199/2008 (UL L 157, 20.6.2017, str. 1).

⁵ Koordinacijska delovna skupina za statistiko ribištva je bila ustanovljena leta 1959 z Resolucijo št. 23/59 konference FAO, da bi usklajevala statistične programe za ribištvo pri regionalnih ribiških organih in drugih medvladnih organizacijah. Njen namen je (i) nenehno pregledovati zahteve za statistiko ribištva (vključno z ribogojstvom), (ii) dogovarjati se o standardnih pojmi, opredelitvah pojmov, klasifikacijah in metodologijah za zbiranje in primerjavo statistike ribištva ter (iii) predlagati načine za usklajevanje in racionalizacijo statističnih dejavnosti med ustreznimi medvladnimi organizacijami (<http://www.fao.org/fishery/cwp/en>). Pred kratkim je kot priporočilo za minimalne zahteve za statistiko ribogojstva pripravila osnutek standardnega vprašalnika o ribogojstvu.

⁶ Delovni dokument služb Komisije (2019) 425. Na voljo je samo v angleščini.

enote zajemajo površine in količine glede na tip živalske vrste. Nabor podatkov zato uporabnikom zagotavlja dvoumne informacije, zlasti pri primerjavi podatkov iz držav, ki gojijo različne vrste. Nabor podatkov še ni bil objavljen.

Pri vseh naborih podatkov o ribogojni proizvodnji so težave na splošno povzročale cene na enoto. O tej temi so razpravljali na zadnjem srečanju delovne skupine za statistiko ribištva oktobra 2018.

2.2 Doslednost

2.2.1 *Kakovost in točnost*

Eurostat vsako leto zbira letna poročila o kakovosti statistike ribogojstva. V njih so opisani metode in kakovostni vidiki zbiranja podatkov, ki temeljijo na samoocenjevanju s strani držav. Eurostat je za pripravo poročila o kakovosti na ravni EU⁷ uporabil nacionalna poročila o kakovosti. Splošna kakovost je dobra, saj večina držav uporablja pristop popisa, pri čemer neodziv bodisi ne obstaja ali je zanemarljiv.

Sistem vodenja kakovosti je vzpostavljen v več kot polovici držav. Od zadnjega poročila se je splošna kakovost po ocenah Eurostata izboljšala v petih državah. Večina izboljšav je bila usmerjenih v pravočasnost (sedem držav), točnost in zanesljivost (pet držav). Vsi vidiki kakovosti so se leta 2018 izboljšali za Francijo, ki vodi popis. Relevantnost se je izboljšala v eni državi, nobena država pa ni izboljšala skladnosti in primerljivosti.

2.2.2 *Primerljivost*

Eurostat je oktobra 2018 objavil priročnik o statistiki ribogojstva⁸, kar je nadalje izboljšalo homogenost in s tem primerljivost podatkov med državami. Dolžina časovnih vrst – primerljivost skozi čas – se med državami razlikuje. V nekaterih državah segajo časovne vrste v leto 1970, v drugih pa so začele šele leta 2011. Vendar pa so podatki v obdobju, zajetem v to poročilo, primerljivi skozi čas.

2.3 Relevantnost

Statistiko ribogojstva široko uporabljajo različni uporabniki. Je podlaga za druge zbirke podatkov⁹, zlasti za sladkovodno akvakulturo, v zvezi s katero se ne zbira in objavlja noben drug nabor podatkov na ravni EU.

Podatki, zbrani na podlagi Uredbe (ES) št. 762/2008, so bistveni za informirano in z dokazi podprto oblikovanje politik na nacionalni ravni in ravni EU. Podatki o ravneh proizvodnje in gibanjih so pomembni za analizo razvoja sektorja ribogojstva v okviru skupne ribiške politike. Količinski podatki so osrednjega pomena pri oblikovanju večletnih nacionalnih načrtov držav

⁷ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/fish_aq_esqrs.htm. Na voljo je samo v angleščini.

⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/fish_aq_esms_an2.pdf. Na voljo je samo v angleščini.

⁹ Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2019/909 z dne 18. februarja 2019 o določitvi seznama obveznih raziskav in mejnih vrednosti za namene večletnega programa Unije za zbiranje in upravljanje podatkov v sektorjih ribištva in akvakulture (UL L 145, 4.6.2019, str. 21).

članic za trajnostno ribogojstvo. Oblikovalcem politike in industriji zagotavljajo trdne temelje, na katerih je treba graditi prihodnost sektorja.

Poleg tega so podatki pomemben vir za publikacije in storitve drugih organizacij. Evropska opazovalnica trgov za proizvode iz ribištva in akvakulture uporablja evropsko statistiko ribogojstva pri pripravi strukturne analize evropske ribiške in ribogojne industrije. Svetovna trgovinska organizacija uporablja evropsko statistiko ribogojstva pri pregledu trgovinske politike.

Skoraj vse države članice so potrdile, da podatke o ribogojni proizvodnji potrebujejo tudi na nacionalni ravni. Večino nacionalnih potreb po podatkih so v celoti ali skoraj v celoti izpolnili podatki, zbrani na podlagi Uredbe. Vendar Uredba (ES) št. 762/2008 ne zajema pomembnih podatkov o mikroalgah, vnosu krme in mladice, namenu proizvodov, proizvodnih stroških, zaposlovanju in drugih socialno-ekonomskih spremenljivkah. Socialno-ekonomske informacije se za ribogojstvo zbirajo na podlagi Uredbe (EU) 2017/1004. Nasprotno pa so nekatere države članice navedle, da je zbiranje podatkov preveč podrobno in obremenjujoče za nacionalne potrebe. Pri oceni statistike ribištva se je kljub pomenu statistike ribogojstva potrdila tudi višja raven nezadovoljstva uporabnikov, povezanega z nerazpoložljivostjo podatkov zaradi njihove zaupnosti.

2.4 Dostopnost

2.4.1 Spletna podatkovna zbirka

Statistika ribogojstva v javni podatkovni zbirki Eurostata¹⁰ zagotavlja naslednje nabore podatkov:

- proizvodnja v ribogojstvu, razen v vališčih in vzgajališčih (fish_aq2a);
- proizvodnja iker v ribogojstvu za prehrano ljudi (fish_aq2b);
- vnos v ribogojstvo na podlagi ujetja (fish_aq3);
- proizvodnja iker v vališčih in vzgajališčih (fish_aq4a) in
- proizvodnja nedoraslih rib v vališčih in vzgajališčih (fish_aq4b).

Poleg tega polovica držav članic podatke objavlja v nacionalnih spletnih podatkovnih zbirkah ali v obliki prenosljivih letnih preglednic. Dostop do teh izdelkov je vedno brezplačen.

2.4.2 Objave in preglednice s podatki

Eurostat objavlja podatke in članke o ribogojstvu v svoji spletni zbirki Statistics Explained in statističnih knjigah¹¹.

Večina držav članic statistiko ribogojstva redno objavlja v različnih poročilih, ki jih v nekaterih primerih spremljajo sporočila za javnost.

2.4.3 Metapodatki

Eurostat vsako leto zbere nacionalna poročila o kakovosti, kot se zahteva v skladu s Prilogo VI k Uredbi (ES) št. 762/2008. Ta poročila vsebujejo podrobne informacije o kakovosti podatkov in

¹⁰ <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

¹¹ Najnovejša je „Agriculture, forestry and fishery statistics – 2019 edition“ (Statistični podatki za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo – izdaja za leto 2019), ISBN 978-92-76-13193-9; <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10317767/KS-FK-19-001-EN-N.pdf/742d3fd2-961e-68c1-47d0-11cf30b11489>. Na voljo je samo v angleščini.

metodah, uporabljenih za njihovo zbiranje. Nacionalna poročila o kakovosti se zbirajo z orodjem za obdelavo metapodatkov evropskega statističnega sistema (ESS Metadata Handler)¹², v njih pa se upoštevajo smernice evropskega statističnega sistema.

Evropski referenčni metapodatki, vključno s poročili o kakovosti statistike ribogojstva na ravni EU¹³, z zgoraj navedenimi preglednicami s podatki so objavljeni v javni podatkovni zbirki Eurostata. Države vsako leto pregledajo metapodatke.

2.5 Zaupnost podatkov

Velika pomanjkljivost v statistiki ribogojstva, zbrani na podlagi Uredbe (ES) št. 762/2008, je veliko število celic z zaupnimi podatki. Glavna razloga za to sta bila dva. Prvič, v Uredbi se zahteva zelo podrobna struktura podatkov, zaradi česar so podatki zelo razdrobljeni. Drugič, struktura sektorja ribogojstva je zelo specializirana, saj nekatera podjetja gojijo le nekaj vrst in uporabljajo eno glavno proizvodno metodo ali okolje. Zato je veliko podatkov o posameznih vrstah in agregatih zaupnih.

Leta 2018 je imela skoraj polovica držav članic težave z vprašanji zaupnosti podatkov pri glavnem naboru podatkov v zvezi z ribogojno proizvodnjo. To je pomenilo, da so agregati EU za večino vrst ostali zaupni, pogosto zaradi zaupnih podatkov v eni sami državi članici. Vendar je bilo mogoče nacionalne podatke o skupnem obsegu in vrednosti proizvodnje za leto 2016 objaviti za vse države članice, v letih 2017 in 2018 pa so postali zaupni za Latvijo. Zaradi zaupnih podatkov iz ene države članice ni bilo mogoče objaviti agregata EU za vnos v ribogojstvo na podlagi ujetja. Proizvodnja iker za prehrano ljudi v vsej EU je ostala zaupna zaradi nišne proizvodnje v treh državah članicah, medtem ko je nacionalna proizvodnja v Španiji in na Madžarskem zaupna od leta 2018. Podatki o proizvodnji v vališčih in vzgajališčih so bili zaupni v več državah članicah.

Eurostat in države članice so namenili čas in trud, da bi uporabnikom podatkov zagotovili čim več podatkov, hkrati pa zaščitili statistično zaupnost in zagotovili čim večjo učinkovitost postopka.

3. BREME IN STROŠKOVNA UČINKOVITOST

Eurostat je na podlagi metodoloških poročil o državah za leto 2018 ocenil stroškovno učinkovitost zbiranja podatkov o ribogojstvu na podlagi Uredbe (ES) št. 762/2008, skupaj z analizo stroškov po statističnem proizvodu, ki jo vsako leto izvede evropski statistični sistem. Analiza stroškov ustreza letu 2019, ki pokriva zbiranje podatkov o ribogojstvu za referenčno leto 2017. Na analizo stroškov je odgovorilo 24 držav; povprečni stroški so kot denarni znesek znašali približno 105 000 EUR na leto. Neposredna primerjava s podatki iz zadnjega poročanja ni mogoča, saj vse države niso odgovorile na obe poročanji. O stroških je pri prejšnjem in sedanjem poročanju poročalo sedemnajst držav. V teh državah so se stroški zmanjšali za 3 %.

Na podlagi odgovorov na metodološka poročila o državah za leto 2018 se v veliki večini držav nacionalne potrebe pokrivajo s podatki o ribogojstvu, zbranimi na podlagi Uredbe (ES) št. 762/2008. Skupaj poteka zbiranje podatkov v 16 državah v obliki popisa, v petih pa nabor podatkov pridobijo iz upravnih virov; preostalih šest držav vodi upravne vire ali uporablja ocene strokovnjakov.

¹² <https://webgate.ec.europa.eu/estat/spe/metaconv/>.

¹³ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/fish_aq_esqrs.htm.

Petnajst držav je poročalo o povečanju učinkovitosti. Najpomembnejša povečanja učinkovitosti so bila povezana s spletnimi raziskavami (šest držav), nadaljnjo avtomatizacijo (štiri države) in večjo uporabo administrativnih podatkov (dve državi). V desetih državah se je breme zmanjšalo. Najpogostejše vrste ukrepov za zmanjšanje bremena so bile lažji prenos podatkov in različni načini uporabe podatkov.

Iz poročil o državah se zdi, da več kot polovica držav zbira podatke neposredno v objektih na ravni proizvodne enote, v drugih pa morajo direktorji podjetij izpolnjevati vprašalnike za vse svoje objekte. Zaradi zbiranja podatkov na ravni podjetij je poročanje na podlagi Uredbe (ES) št. 199/2008¹⁴ hkrati enostavnejše. Dobro bi bilo nadalje proučiti zamisel, da bi se izvedlo eno zbiranje podatkov, ki bi zajemalo obe uredbi, da bi se zmanjšalo skupno breme za države članice.

Številne države so predlagale izboljšave, da bi se zmanjšalo breme, ki izhaja iz Uredbe (ES) št. 762/2008, zlasti za izboljšanje sodelovanja z drugimi deležniki na tem področju, da bi se standardizirale zahteve za predložitev podatkov in roki. To se nanaša zlasti na organizacijo FAO in uredbo o vzpostavitvi okvira za zbiranje podatkov (EU) 2017/1004.

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

Statistika ribogojstva se je v zadnjih letih razvila v stabilen niz podatkov s pravočasnim in doslednim rezultatom za uporabnike podatkov ne le na evropski in svetovni ravni, temveč tudi na nacionalni ravni.

Hkrati so posvetovalne dejavnosti, izvedene v okviru nedavnega ocenjevanja evropske ribiške statistike, pokazale, da ima statistika ribogojstva precej nezadovoljnih uporabnikov. To je verjetno povezano s številnimi zaupnimi vrednostmi v naboru podatkov, zaradi česar je ta nabor težje uporabljati. Zaupna polja so povezana z zahtevami po podrobni razčlenitvi podatkov iz Uredbe (ES) št. 762/2008 ter s specializirano in skoncentrirano strukturo sektorja ribogojstva.

Nekatere države članice so imele še naprej težave s pravočasnostjo in točnostjo zbiranja in zagotavljanja podatkov. Smernice Eurostata za zbiranje podatkov so prispevale k doslednejšemu zbiranju podatkov o ribogojstvu.

V nekaterih državah se je breme zmanjšalo in je bilo opaženo, da se je merljivo povečala učinkovitost. Povprečni letni stroški priprave statistike ribogojstva so bili 105 000 EUR za referenčno leto 2017. To je bilo 3 % manj kot v prejšnjem obdobju (za države, ki so predložile podatke o stroških za obe obdobji). Vendar je bil delež stroškov pri zbiranju podatkov v celotni ekonomski vrednosti ribogojne proizvodnje precej majhen. Ostala zbiranja podatkov (in sicer s strani organizacije FAO in v skladu z Uredbo (EU) 2017/1004 o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 199/2008) pa še vedno niso učinkovita.

5. PRIPOROČILA

Najpomembnejši rezultat, ki izhaja iz ocenjevanja statistike ribištva za ribogojstvo, je, da je to zelo pomemben in široko uporabljan del statistike ribištva, da pa pri tem nastajajo težave z vprašanjem zaupnosti podatkov. Kljub prizadevanjem Komisije (Eurostata) in držav članic za

¹⁴ Uredba Sveta (ES) št. 199/2008 je bila razveljavljena z Uredbo (EU) 2017/1004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o vzpostavitvi okvira Unije za zbiranje, upravljanje in uporabo podatkov v ribiškem sektorju in podporo znanstvenemu svetovanju v zvezi s skupno ribiško politiko ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 199/2008 (UL L 157, 20.6.2017, str. 1).

zmanjšanje količine zaupnih podatkov, je bil njihov vpliv zelo omejen. Zaradi specializacije sektorja se je dejansko povečala količina zaupnih podatkov. Edina rešitev za to, da bi se uporabnikom podatkov zagotavljale boljše storitve, bi bila sprememba ali nadomestitev veljavne zakonodaje z drugo, ki bi bila bolj usmerjena na proizvodnjo in manj zahtevna glede strukturnih razsežnosti, povezanih s proizvodnjo. Nova zakonodaja bi tudi zagotovila povečanje učinkovitosti, zlasti z uskladitvijo rokov s potrebami drugih mednarodnih organizacij.

Na nacionalni ravni bi bilo treba nadalje spodbujati uporabo elektronskih vprašalnikov, saj pripomorejo k učinkovitejšemu zbiranju podatkov. Primeri dobre prakse so tudi nacionalne smernice za zbiranje podatkov in službe za pomoč uporabnikom, ki respondentom zagotavljajo prilagojeno pomoč.